

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamesne liste prodaja knjigar Novak na velikom trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Kako so nemški liberalci železnice stavili?

Stavili so večjidel nemški in judovski liberalci nekatere železnice tako: Prvič se je pogovorilo nekaj takih mož ter so kot železniški utemeljitelji po svojem liberalnem poslanci zaprosili dovoljenja. To precej dobijo tako: vi podjetniki imate dovoljenje in pravico staviti toto in toto železnico, kapital morate sami spraviti, a obresti dobite iz državne blagajnice in tudi podpore se vam garantira, t. j. zagotavlja, država je porok ali stoji dobro, da bode od milje toliko in toliko dohodkov na leto, kar tedaj zmanjka, to vam doplača država, t. j. davkeplačilci. Sedaj napravijo utemeljitelji zadrugo ali družbo na akcije ali delnice, n. pr. nekje na Moravskem so izdali 50.000 akcij, vsako po 200 fl. Kdor jo hoče imeti, vplača 150 fl., a obresti dobiva od 200 fl. Delnice se res spečajo in utemeljitelji imajo v kratkem $50.000 \times 150 = 7.500.000$ fl. kapitala.

Človek bi mislil, da bodo s tem kapitalom šli železnico staviti. No, nekaj malega so res utemeljitelji dali rovat, inženirje in delavce najeli, barake stavili itd. Ljudje so mislili, da se je delo trdno začelo. Tudi so se pogodili z gruntnimi posestniki in z inženirji tako, da železnica ne sme več stati, kakor 4.000.000 fl. Ostalih goldinarjev 3.500.000 fl. so pa kot utemeljiteljske potroške in dobiček pospravili v svoje žepce. Ali to jim ni dosta!

Podmitajo novinarje, zlasti dunajske. Ti začnejo nameravano železnico neznano hvaliti in s številkami dokazivati, kako važna, imenitna in koristnosna da bode. Kaj se zgodi? Ljudje abotni začnejo se za delnice trgati, z njimi na borzi igrati in kmalu velja vsaka delnica 210 fl. Naenkrat pa potegne drug veter. Zasepečejo borzi v ušesa, da vse vkup ni nič res. Ob enem se zgodi še kakšna nesreča; delnice zgubijo svojo vrednost in padnejo do 100 fl.

Delničarji so razburjeni, zgubili so najmanje vsak 50 fl. Kateri so pa dali za delnico 210 fl. ti so zapravili 110 fl. To porabijo utemeljitelji pa začenjajo delnice nakupovati ter jih spravijo 25000 v svojo oblast in za nje dajo 2.500.000 fl. Te denarje vzamejo od glavnice, ki je po odbitih stroških ostala tako, da ima zadruga $2\frac{1}{2}$ milj. v akcijah, v gotovini pa samo 1.500.000 fl. Ali sedaj hoče vsak nevarnih delnic znebiti se in cena jim padne do 25. fl. Sedaj nakupijo utemeljitelji še ostalih 25000 delnic in dajo za nje 625.000 fl. tako da je gotovine 875.000 fl. Od teh zaračunijo 500.000 fl. za stroške pri stavljenji železnice, ostalih 375.000 fl. pa za svoj trud. Vsa gotovina $7\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev je preminola. Ostalo je samo delnic 50.000 vrednih 1.250.000 fl. Ker je to za stavljenje železnice premalo, pokličejo delničarje in jih vprašajo ali hočejo se vsem pravicam odpovedati ali vsak 50 fl. doplačati? Delničarji se odpovejo in sedaj zbrisejo utemeljitelji vse stare delnice, izdajo nekaj novih, poprosijo državne podpore za železnico in jo skušajo dogotoviti in vzdrževati s pomočjo državne podpore.

Kakor pri v primer navedene železnice na Moravskem, delali so tudi drugod več ali menje pogubno za delničarje in državno blagajnico. Vsled tega smo davkeplačilci do sedaj morali železnicam v podporo plačati celih 245.812.000 fl. Strahovita svota!

Strokovnjaki pravijo, da bi vse takšne železnice se bile lahko in bolje postavile za 200 milijonov goldinarjev, tudi bi železnice bile last države in grdobno barantanje in goljufanje z akcijami izostalo, kder so ljudje gotovo zgubili več kakor 1000 milijonov goldinarjev. Tako so nemški liberalci in jihovi pristaši stavili železnice.

Vrhu tega so utemeljitelji in upravni svetovalci takšnih železnic jako mastno plačevali višje svoje uradnike, ravnatelje itd. nižjim pa ničesar boljšega niso privoščili. Neizmerno škodovali sploh so pa tudi občinstvu, ki železnice rabi; kajti vse tarife so pozvišali in napeli, da

so previsoke voznine hudo motile in zavirale kupčijo in ves promet.

Tako je bilo, ko je grof Taaffe prevzel ministrovanje in naša narodna-konservativna večina prodrila v državni zbor. Novi minister z našimi poslanci vred prizadeva si sedaj nedostojno, državi in občinstvu pogubno gospodarstvo pri železnicah odpraviti. Pred vsem skušajo železnice za državo nakupiti, podpore iz državne blagajnice odpraviti, tarife na njih znižati, tako promet pomnožiti in dohodkov za državo pridobiti v stavljenje novih železnic, to pa v državnem oskrbovanju. Da povsod pravo zadene, pozval je minister trgovinstva strokovnjakov iz vseh dežel na Dunaj, da mu nasvetujejo, česar je treba. V prvi seji so uže navetovali tarife za ljudi in blago na železnicah znižati. To je res hvale vreden začetek delovanju novega železniškega sveta! Nemški liberalci in njihovi Judi pa ne dobijo nikdar več stare priložnosti mastiti se na stroške delničarjev, davkeplačilcev in škodo občinstva rabečega železnice.

Ni vse zlato, kar se blišči v sedanjih dneh.

Veliko hvalisajo ljudje sedanjo zvečinoma uže liberalno dobo. Pravijo, da se tako dobro ljudstvu še nikedar godilo ni. Izomikano je vse, kakor še nikoli poprej, in lahko bi uže bilo, kakor v paradizi, ako bi le freimaurerji in liberalci prosto roko povsod imeli. V marsičem je res opazovati veliko napredovanja. Človek bi se ga rad veselil iz celega srca. Toda ovo veselje nam temni in greni marsikaj nepovoljnega, česar poprej ni bilo, vsaj v tolikej meri ne.

Nedavno je vlada priobčila statističnih podatkov, iz katerih poizvemo prestrašeni, da je samo v zapadnej Avstriji, t. j. v naših razvenogerskih deželah: 20.000 slepcev, 29.000 gluhonemih, 13.000 znorelih in 32.000 trapastih ljudij ali bebecv. Torej živi med nami skoraj 100.000 ljudij, ki ali niso pri popolnej pameti ali ki so boleni na svojih čutilih. Poročilo dostavlja: navedene številke nam kažejo, da tudi v Avstriji kakor v drugih deželah število tistih ljudij, ki niso pri dobri pameti, narašča čem bolje napreduje duševna omika in gospodarstvena kultura.

To je res žalostno, čem več omike, tem več norcev! Človek bi tega ne veroval, pa številke mu kažejo, da je vendar res: število znorelih ljudij narašča pri nas sedanje dni. Zato stavijo nove norišnice in povekšujejo stare.

Razlagajo si pa žalostno prikazen tako: sedanja omika ali kultura podaja človeškej poželjivosti čedalje več dobrega in veselega za uživati, poslušati, gledati. To pa draži čutila, vznemirja živce. Mnogi živijo zelo drugače, kakor bi naravno bilo; sploh je svet popolnem

na robe postavljen. Uže od otrok se preveč tirja. Zato otrpne prerano njihova živahnost duha in srca. Treba je izrednih sredstev, da se zopet vzbudijo, vzdramijo.

Iz tega izvira, da posebno po mestih vedno kaj novega imeti hočejo, to pa takšnega, ki je nenavadno, dražljivo, vznemirjajoče, kar jih še zanima pa tudi zamoti. Naposled je posameznim draženja preveč, pamet se jim zmede in norišnica dobi enega norca več!

Druga slaba prikazen so prepogosti samoumori. Kužnej boleznj podobno širi se nagon k samoumorstvu vedno dalje, celo uže med otroke in kmetske ljudi. To je tem nevarneje, ker je mnogo takih, ki samoumor zagovarjajo, vsako odgovornost pred Bogom tajijo, samomorilce slovesno pokopavajo in sveto Cerkvo zaničujejo, katera kaj takšnega prepoveduje. Dve tretjini samomorilcev ni pri zdravej pameti, ta tretjina vseh se ubije pri polnej zavesti svojega zločinstva.

Da slovesno pokopavanje število samomorilcev množi, to priznavajo celo učenjaki in krivoverci.

Lutrovsk profesor na Dorpatskem vseučilišči pravi: pomnoženemu številu samoumorov je kriva: vedno večja požrešnost, nečistost, pijančevanje, nesrečni zakoni, slaba izreja otrok, polovičarska omika krive misli o časti in poštenosti in pa — častno pokopavanje samomorilcev. Vendar je še nekaj drugih uzrokov, namreč: uboštvo in pa neverstvo.

(Konec prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Lesni volk.

Dobro in vsakako ceno sredstvo zoper lesnega volka, hišno gobo, ki se pogosto in vsakokrat v dobrih vspehom upotrebljava zlasti v mlečnih kletih, se na tale način napravlja: V precej veliki leseni ali kamnoglinasti posodi se surova solna kislina s troho saliterjeve kisline in petroleja pomeša.

Ti zmesi se pridene drobljanec cinka, kakoršni kleparjem izpod škarij odpada, in se tako dolgo v nji pusti, da se popolnoma raztopi. To delo se mora pod prostim nebom opraviti in treba se je tudi varovati, da se soparji, kateri se iz opisane zmesi vzdigujejo, ne vdihaajo, ker so silno neprijetni in nezdravi. Na 5 kilogramov solne kisline se računata 2 kilograma cinka.

Da se cink toliko lajše raztopi, se vsa zmes s štirikratno množino vode zredči. Tako se vse to še nekaj časa pusti stati in potem se s to tekočino les in zidovje pomaže, kar se more še jedenkrat ponoviti. V treh tednih se stene pomažejo in prevlečejo z namažo iz vode-

nega stekla, kateri se še kaka barva na primer težki špat, oker ali gorska modrina pridene. Plavljena kreda, svinčena ali cinkova beloba se morajo pozneje z oljnato barbo nanesti. Opisana zmes je cenejša in boljša od klorovega cinka, ker se pri pomešavanji med seboj še druge snovi iz zemnega olja narejajo, ki so glinam, ki lesni volk provzročujejo, pogubne in pokončljive.

Duh petroleja se popolnoma pozgubi, tako da se opisani pomoček tudi v prostorijah rabiti sme, v katerih se tvarine, ki so proti tujemu duhu zelo občutljive kakor na primer mleko, hranjujejo. Pomoček je primeroma prav dober kup.

Da krompir v kleti ne gnjuje.

Teden predno se krompir izkoplje, se morajo okna kleti, v kateri se bode krompir čez zimo hranjeval, odpreti in stene in tla do čistega osnažiti.

Dan predno se krompir v klet spravi, se okna zapró in klet z navadnim lesnim pepelom precej na debelo potrosi. Na to se še klet z žveplom, kakoršnega rabijo za vinske sode, močno pokadi, tako da je ves prostor gosto z žveplenim dimom napolnjen.

Nekoliko ur pozneje se okna odpró, da se more žvepleni dim izkaditi. Zopet se okna zapró in krompir se sme 60 centimetrov debelo nasuti. V 14 dneh ali v treh tednih se ob lepem vremenu kletina okna zopet odpró in za teden dni odprta pusté.

Potem se okna zopet zapró, klet z žveplom zmerno pokadi in krompir z lesnim pepelom posuje.

Okna ostanejo od zdaj skozi zimo zaprta, klet pa se vsak mesec jedenkrat požvepli.

Na ta način se ne samo gnijenje krompirjevo zabrani, ampak neobčasno cimljenje, ktera lastnost po tem ravnanji nič ne trpi.

Spomladi, kedar se posadi, tako hranjevani krompir ravno tako lepo in rad poganja, kakor vsak drugi in je tudi tako okusen kakor vsak drugi, če ne boljši.

Rajce za hmelj čez zimo hranjevati.

Položijo se na poprej pognojenem in prekopanem zemljišči trije 15—19 centimetrov debeli na 2 metra dolgi drogi na kamne po 8 metrov vsaksebi in poteknejo se na vsaki strani trije močni drogi v zemljo.

Med te drogove se hmeljne rajce od obeh strani tako polože, da vrhovi v sredo, spodnji deli pa na zvonaj gledajo. Pri vsaki sledeči vrsti se spodnji koaci nekaj bolj na zvonaj moletati pusté.

Tudi gornje podolgaste vrste morajo čez spodnje nekoliko ven moletati. Ko se jih je šest vrst naložilo, ovijejo se z močnimi sukanimi

brezovimi trtami in tako z nasproti stoječimi vrstami zvežejo.

Novo črnilo za škornje.

Primeri se, da včasih na deželi črnila za črevlje in škornje zmanjka. Tu pripomagajo zrele jagode bezgove. Tako vsaj pripoveduje strakovnjaški list „Obstgarten“.

Škornji ali črevlji se zreliimi bezgovimi jagodami čez in čez pomažejo in potem črevelj ali škornji nekatere kratki z ščetjo potegnejo in svetijo se kakor z najboljšim črnilom posnaženi.

Zimska leča.

Zimska leča se more le v prav milih legah posejati. Seje se sred meseca septembra in sicer ali sama za se ali pa pomešana z zimsko ržjo. Če so razmere ugodne, daje zimska leča v zrnji in slami bolj obilen pridelek od jare leče.

Goveja kuga se je prikazala v prejšnji slavonski granici. Zato je od ondot goveda na Štajersko dovažati prepovedano, iz Hrvatskega pa voziti dovoljeno samo po železnici v Brežicah.

Dopisi.

Iz Ljubljane. (Podkovska šola. — Vabilo.) Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. novembra 1882. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati: 1. s spričalom, da se je pri kakem kovači za kovaškega pomočnika izučil, 2. z domovinskim listom, 3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega obnašanja in 4. da zna brati in pisati slovensko. Za revne učence dovolilo je vis. c. kr. ministerstvo poljedelstva za šolsko leto 1882/83 štiri štipendije po 50 gold. in vis. deželni zbor krajnski dve štipendiji po 60 gold., katere se tedaj razpišejo. Prosilci za štipendije imajo predložiti 1. ubožni list, 2. spričevalo poštenega obnašanja in 3. potrdilo, da so uže dve leti kot kovaški pomočniki delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 25. dne t. m. glavnemu odboru c. k. kmetijske družbe v Ljubljani. Šola traja pol leta. Kdor preskušnjo dobro prestopi, more po postavi od leta 1873 patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje, ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši. Učenci naj se oglasijo vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah. Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezin, zato naj bi županstva

svojo skrb obračala na to, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača.

Karol baron Wurzbach m. p.
predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis m. p.
začasni vodja.

Z Ribnice na Pohorji. (Naš kr. šolski ogleda. — Šolske razmere. — Vreme in letina.) Že iz napisa se vidi, da imam danes poln koš; pa tudi ni čuda ako se tvarina tako dolgo spravlja, da bi je bilo ravno malo. — V Ribnici imamo že čez leto novega šolskega ogleda; pa kakor nam njegovo „marljivo“ delovanje kaže, nijsmo z njim prav nič zadovoljni. Med tem, ko je pod starim šolskim ogledom, namreč g. Gasteiger-om, v mnogih letih se vse mirno godilo, glede kaznovanja staršev, zavoljo zamudnega šolskega obiskovanja otrok; tako da nijsmo vedeli, kaj je kazen; je to zdaj vse drugače. Ako otrok kakih par dni izostane, bodi si uzrok kakšen koli, pride — navadno še le čez mesec dni ali še dalj, — naznanilo, — seveda nemško, — plačaj ali pa na „rest.“ Tako se je v kratkem času njegovega šolskega nadzorovanja nabralo že dosti takih, ki so bili kaznovani. Tu pa ima tudi prste zraven gosp. nadučitelj g. Z. o katerem se po Ribnici ne sliši nič družega, kot želja, da bi ga — ljubi veter nesel v druge, njemu ljubše nemške pokrajine, kjer bi bila za njega delovanje — ugodniša tla, lepši napredek in „srečnejše življenje! — Žal, zelo žal nam je, da so pri teh omenjenih kaznovanjih zlorabljeni tudi vse časti vredni možje, celo narodnjaki, ki to germansko grobo komando še celo podpirajo. To je žalostno! — V naši fari imamo šol mnogo; smo tedaj srečni, ako bi nove šole, nova omika res vsrečevala revno ljudstvo. Pa da temu ni tako, to spričuje vse: slab napredek, razuzdanost šolskih otrok, ki znajo kleti, prej kot očenaš, tepsti se prej, da veliko prej, kakor delati. Kaj bo iz takih šol, v katerih nima pravice več šiba, kjer ni več nobenega straha, itd., to si bomo v kratkih časih skušali. — Pa še druga nadloga. V naši fari imamo štiri šole s 5 učitelji, katehet pa je le eden, namreč č. g. kaplan, ki je toraj vsak dan vprežen, da mora obiskovati peš po uro hoda oddaljene šole, zraven drugih opravkov. Da je to prehud, to spoznavajo nekteri, pa — pomagati ne morejo ali nočejo. Da bi bilo tolikemu trudu, tudi primerno plačilo, tega nijsmo čuli od nikogar, pač pa, da se še obutev ne bo plačala, ki se raztrga na potu. Ali ni to prav liberalno?! Ali ni temu pomoči? Prosimo gg. poslance naj se spomnijo na to!! — Naši nemškutarji so postali boljše tihi in mirni, menda so se nekaj spametovali. Vendar nekteri so še zelo mogočni; tako strahuje eden celo občino, drugi pa uboge stariše „štrafuje“

tako, zavoljo otrok, kakor prej, ko je bil oficir, nerodne vojake. Tretji, inace učitelj, ne „oberlerar“! ta je pa siromak. Kako da ga še šolarji nijsmo pobili, saj strahujejo ga baje tako že! — Vsi drugi so še boljše pohlevni, ter se le ob volitvah spomnijo na svoje velikogermanske prijatelje, á la Hammer-Amboss, Sorschagg itd. Ako si v predpustu kaj ne namislijo, potem je pa že celo leto dobro! — Vreme imamo letos silno slabo; vedni dež in burja, sta nam že silno presedala. Sedaj se kaže boljše, kar Bog daj! — Letina je tukaj srednja; pšenica, riž, oves, so še precej obrodili; slabše kaže turščica, ktera ima pri nas sila sovražnikov, kakor: šoje, vrane, posebno pa koruzni črvi to važno rastlino silno ugonobljajo. Krompir sila gnjuje, ker je zmiraj deževno; zelje je pa prav lepo. Ajda in druge pozne rastline kažejo prav lepo, da bi le vreme ob spravljanji kaj ne pokazilo. Posebno obilno so tu napravili sadnega mošta, tako da je že posode majnkalo. Sicer smemo še z vsem zadovoljni biti, da bi nam le ljubi Bog vse srečno spraviti dal in povrh še svoj sveti blagoslov!

Iz Dobrne. Podpodružnico kmetijske družbe) smo nedavno pri nas osnovali. K prvemu zboru, ki se je vršil 1. oktobra, bili so povabljeni vsi tukajšnji gospodarji, da si niso društveni člani; tako se nameni goditi v prihodnje pri vsakej podobnej skupščini. Ob 3. uri popoldne začelo se je zborovanje. Duhovni svetovalec in župnik, veleč. gosp. Gajšek, so v svojem govoru omenjali velikega napredka v sedanji dobi. Kaj neki bi stari ljudje, ki so že zdavnaj se preselili iz tega sveta, rekli, ko bi danes gledali naše železnice, brzojave ali telegrafe, s pomočjo katerih si ljudje dopisujejo, električno svečavo, pri kateri do stotine lučij v trenutku prižgeš in ugasneš, telefone, po katerih se ljudje med seboj pogovarjajo..... Mimogred bodi omenjeno, da celo na Dobrni 2 poslopja med seboj vežejo 4 svila ali droti, ki so 323 metrov dolgi; to je naš telefon. Kakšne li misli bi, pravi govornik, obhajale staroslavne Grke in Rimce, ko bi med nami opazovali raznotere naprave v najnovejšem času? Svet pač vsestranski napreduje. Tudi gospodarstvene zadeve so po raznih krajih veliko na boljšem, kakor o svojem času. No, kako je v tem oziru pri nas? Naš kmet svoje zemljišče še danes na isti način obdeluje, kakor je delal njegov oča in dedek. Toda, če primerimo dobiček od nekdanj in sedaj, nam se razkaže zdaten razloček. Bili so časi, ko so se stroški pri manjših potrebah prikrivali s primerno dobrimi dohodki, a kmet si je laglje kaj prihranil. Danes dohodki niso v razmerji z izdatki. Ljudstva je vedno več in več, a itak težko skupljeni denar potrebujemo sedaj za marsikaj, česar naši predniki še poznali nijsmo. Kar se zboljšanja pri pol-

jedelstvu tiče, v tem oziru na Štajerskem že veliko let deluje kmetijska družba, ta dobiva sedaj pri nas poseben oddelek, ki bo v najozji zvezi s celjsko podružnico, katerej načelnik je gospod dr. Langer; totega je pričujočega govornik (potem zbranim predstavil. Poprimitvi besedo je gospod doktor odgovarjal na vprašanje, kako bi se našemu kmetu zamoglo najhitreje pomoči? Rekel je, naj bi si naš kmet pomagal v prvej vrsti s pomočjo — govedarstva in sadjereje. Sedaj, ko je vlada zaprla mejo zoper Rusko govedo, dotični kupci že prihajajo k nam. Te dni npr. so na nekem sejmu barantači nakupili veliko živine, jo odgnali na Ogersko, tam jo bodo pitali, zatem prodajali na Dunaji, kder s predmetji vred več kakor milijon prebivalcev ne malo mesa vsaki dan potrebuje. Naše sadje izvažajo v Afriko, posebno v Egipt, kjer ga zelo čislajo. Od nas je odvisno, da bomo pri gospodarstvu na pravi način ravnali in tako ptuji svet k sebi privabili. Minister za kmetijstvo, grof Falkenhain, si mnogo prizadeva za vzboljšanje zavoženega gospodarstva. Bodi pristavljeno, da je imenovani gospod vzet izmed vsakemu narodu pravične večine poslancev v državnem zboru, katerej so tako zvanii „liberalci“ napovedali boj do smrti. Sicer pa eden človek sam ne bode mogel zaceliti tistih ran, ki jih je kmetu vsakalo blizo dvadesetletno gospodstvo nenemškimi narodom sovražnih po-imenu-liberalcev, koji so povzročili marsikatero napravo nepotrebno ali ljudskemu blagostanju celo škodljivo to v telesnem to v dušnem oziru. Kar pa gospodar zapravljivec v teku 20 let zapravi, tega najskrbnejši naslednik ne more tako hitro poravnati. Govornik je poslušalcem priporočal marljivo obiskovanje društvenih shodov, ki se bodo vršili vsak mesec po enkrat. Potem, ko smo si bili izvolili odbor voditeljev, kojemu so gospod Gajšek postali načelnik, so se oča Brezljjan izrekli zahvalo g. dr. Langerju. Razšli smo se ob 4, uri z željo, naj bi nam najmlajša hčerka kmetijske družbe zdatno koristila!

Iz celjske okolice. (Celjanka in lisjak.) Kar je grižava opica ali „of“ proti človeku, po božjej podobi stvarjenemu, to je freimaurerstvo proti sv. katoliškej Cerkvi in „Cillier Zeitung“ s sinkom „Kmetiskim lisjakom“ vred proti „Slovenskemu Gospodarju“. Skuša ga posnemati, da bi dobre ljudi leži v svoje mreže lovil. Vse pa zavije na svojo, Slovincem sovražno, kmetom nevarno in škodljivo stran nemških liberalcev, freimaurerjev in slovenskih Judežev. Le v jednem neče posnemati Gospodarja; o našem dobrotljivem cesarji govoriti, to ne diši Kmetiskemu „lisjaku.“ Kako nekateri italijanski listi v Trstu, tako tudi ta „lisjak“ ni nič vedel povedati, kako so cesar po Slovenskem potovali, povsod od Slovincem z veseljem

bili pozdravljeni. „Slovenski Gospodar“ pa nam je vse to razložil in porabi vsako priliko, širiti in utrditi udanost do svitlega cesarja. In tako je prav! Slovenci ljubimo svojega avstrijskega cesarja in ne maramo za prusko-nemškega. Goropadno natolcevanje, nesramna laž pa je ako „Celjanka“ skuša svojim revnim čitateljem navezati, češ, Slovenci in njihovo Tiskovno društvo, Slovenski Gospodar, Narod, Slovenec itd. škilijo v Cetinje in Beligrad, kakor nemčurji v Berlin. Ves svet vé, kako zvesti smo Slovenci cesarju vselej bili in ostanemo! — Večje podlosti je težko najti, kakor tista, ki se v Celjanki šopiri in — laže! Dosta!

Od Svetinj. (Priatelj celjskemu lisjačeku.) V občini Mihaljevci sedi blizo 6 let baš kakor bi to pravico po svojem očetu podedoval na predstojniškem stolu mlad mož okroglega in rudečega obraza. Vedno se na smeh drži, priljuden je in prijazen, in človek ne bi nikoli mislil, da mu srce napolnjuje gadno sovraštvo do naroda, med katerim je rojen, med katerim je župan, med katerim živi in med katerim bo morda tudi imel svoj grob. Do letos še sicer nismo imeli priložnosti opazovati, da bi nam občinski predstojnik iz Mihaljevca bil v kakem obziru glede narodne stvari škodljiv nasprotnik, ali letošnjega leta bil je od nasprotne stranke mesto iztopivšega g. K. postavljen za kandidata v okrajni zastop. Da je pri volitvi, dne 17, aprila sijajno propal, je znana stvar, in to ga morebiti pekleni! Tudi z volitvijo, ki se je vršila, 27. dne pr. m. ni nikako zadovoljen ter psuje in blati značajne ormoške narodnjake, a najgrje od njega je to, da, kakor smo slišali, prijema redno 5 listov smrdljivega „Kmetiskega prijatelja“ iz Celja in ga daje nekaterim posestnikom čitati. Med temi je brž ko ne jegov sosed K., posestnik in krčmar, ki se rad s svojo nemščino pobaha, ali da bi ti videl, dragi čitatelj, kaka je njegova nemška omika, najbolja, da je jedino z nemško besedo najdalje priti mogoče. Zakaj ni pa šel v veliko Nemčijo iskat si žene, ki bi mu otroke odgojevala v nemškem duhu? Zakaj si je vzel hčer premožnega središkega tržana za ženo, katera nemščine ne umeje, katere oča je značajni narodnjak, katere stric zbog dostojanstva in rodoljubja ne slovi samo po slovenskem temveč po vseslovanskem svetu? Grdo za človeka, ki sam svoj narod sovraži in s trupom tega sovraštva okuži še drugo ljudi! —

Božidar Lipovič.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Z veselo novico zaimoremo denes pričeti: svitli cesar so na svoje godovno podpisali prenapredbo volilnega reda za državni zbor; zanaprej volijo tudi tisti, ki

plačujejo po 5 fl davka in v velikem posestvu českem v 6 skupinah namesto v enej. Zato ni mogoče, da bi kedaj celo česko plemstvo zastopali sami nemški liberalci. No, in zavoljo tega je gotovo, da ne pridejo nikdar več Herbstovci in Rechbauerji in Hammer-ambossi in Foreggerji na konja! Hvala Bogu, sčasoma se uredi vse lepo v Avstriji, kakor to zahteva pravica in resnica. — Cesar imajo na Dunaji imenitne goste. Bili so tam kralji srbski, greški in saksonski. Cesarjevič Rudolf se je pa vrnil v zlato Prago. Ovo mesto dobilo je novega župana, dr. Črnija. Mož je čvrst Slovan in je pred c. k. namestnikom to tudi povdarjal rekoč, da je Praga slovansko mesto, ki pa pod njegovim županstvom hoče tudi Nemcem hiti pravično ter vseskozi napredovati. — FZM. Marojčič je nevarno zbolel. — Kranjski deželni zbor z nemčursko večino po milosti Vestenekovej je skončan. Poprej še pa je nemčurska večina se šopirila, kolikor mogoče. Sklenola je tudi neumne velike ali glavne občine, kojih vsaka bi morala šteti najmanj 2500 ljudi. To je osobito za gorato deželo kranjsko prava neumnost. No, Slovenci bodo drugo leto jo uže vedeli odpraviti. Dobro, da je tega zbora enkrat konec. — Ogerski državni zbor je začel svojo delo. Judom poslanci niso nič prav prijazni in vse prebivalstvo je nekoliko razburjeno zoper judovske ljudi. — Hrvatski sabor v Zagrebu tudi zboruje; narodni poslanci so hudi na magjaronstvo in poslanec Starčević je hrvatsko vlado imenoval: tolovajsko gnezdo, ker z Magjari drži. — Železnica od Zenice v Sarajevo je dodelana in se tam uže vozi jako vrlo iz glavnega mesta do Broda. — V planinah proti Hercegovini nahaja se več vstaških čet.

Vnanje države. Pruski Nemci imajo sedaj hudo volilno prasko, liberalci si prizadevajo na vse kriplje vplezati do večine pa se jim brščas ne posreči. — Francozi nameravajo v zbornici poslancev sprožiti novo preuredbo sodnijstva. Zavoljo Egipta pogajajo se z Angleži; tem so voljni pustiti deželo, ako Francozi smejo za vselej pograbitni Tunis. — Italijani imajo tudi volitve pa katoličani ne pojdejo voliti. Ministri obračajo plajšč svoje politike varčno po vetru. Uvidevši, da jim Avstrija in Nemčija ne zaupate, bližajo se zopet Francozom, Rusom in Angležem, morebiti se vendar še posreči kakšen kos od turške zapuščine kde ugrabiti. — Črnogorski knez pogaja se s turškim poslanikom zaradi nekih razrptij s sosedi Albani. Otok Kreški pripravlja zopet vstajo zoper turško vlado. — Srbi ne pustijo nobenemu Judu zunaj mest po deželi barantati. — Rumunski kralj pripravlja velike manevre, kojih se udeleži tudi mnogo zunanjih oficirjev ruskih, nemških, avstrijskih, francoskih, angleških in Italijanskih. — Ruski car je na Dunaj

odposlal novega poslanika. Ime mu je knez Lobanov Rostovski. Na južni strani od Kavkazva dodelana je velejunitna železnica iz Poti v Baku, ona veže Črno morje s Hvalinskim, kar veliko pospešuje evropsko kupčijo globoko v Azijo. — V Egiptu so Angleži gospodje in vice-kralj Tefik-paša daje sedaj glavače celej vstaji loviti, obsoditi in obesiti. Do sedaj so bili 3 takšni puntarji obešeni.

Za poduk in kratek čas.

Lakroma.

Pred slovesom od čestitega Dubrovnika naj še omenim neke posebne slovesnosti, ki se je veličastno vršila v mestu dne 2. in 3. februarja. Kakor električna iskra celo kolo držočih se rok strese in vsakdo čuti, da ga je zbodlo nekaj in udarilo, tako zamore edno edino ime užgati in razveseliti Dubrovčana in to ime je: sveti Vlaho — sveti Blaž — santo Biaggio. V sreči in nesreči, v žalosti in radosti se priporoča temu svetniku seljak in meščan, trgovec in rokodelec, mornar in ratar. Sv. Blaž je že od davna naj mogočnejši varuh Dubrovniškega grada. Gorečnost in vnetost za njegovo češčenje se je sicer že prav močno ohladila, vendar še iskra slavljenja dovolj vidno tleje, česar sem do mere sam se osvedočil.

Cerkva sv. Blaža je bila že na predvečer, da tako rečem, v najlepši zeleni vrt spremenjena, v katerem je klečalo in molilo obilo pobožnih meščanov in okoličanov. Po večernicah je neki dominikanec v navdušenem in zrnatem govoru pripravljaj ljudstvo za prihodnji praznik.

V pondeljek 3. februarja je prihrulo od vseh vetrov brezštevija vernikov v narodni obleki, ki se je lesketala v vsakovrstnih, pisanih barvah. Ob desetih je nastopila nedogledna procesija svojo pot po mično ozaljšanih in krasno razsvetljenih ulicah.

Duhovniki so nosili svetnikove ostanke, vkovane v srebro in zlato ter so jih dajali na desno in levo poljubovati klečečemu ljudstvu. Svečanosti so se udeleževali uradniki, profesorji, častniki in razna društva s svojimi prelepimi zastavami.

Na to je služil slovesno sv. mešo milostni škof Dr. Zaffroni, obdan od mnogobrojne asistence. Po cerkvenem opravilu se je narod radoval pri godbi na prostem: igraje tombolo in plesaje kolo.

Ta svetkovina je ohranila še nekaj starega patriarhalnega, srečnega življenja. Tudi pri gostoljubnih in priljubljenih očetih frančiškanih smo bili danes posebno židane volje, da mi ta dan neče tako naglo iz spomina zginiti.

Dubrovnik je torej ogledan in opisan; le bližnji, rajski otok Lokrum ali Lakroma me še

miče in vabi v svoje zelene gaje. Kdor obiše Dubrovnik, naj ne zabi tega koščeka zemlje, ki se je menda od paradiza odtrgal in semkaj pripeljal.

Ker se mi je povedalo, da treba pri mestnem uradu dovoljenja prositi za obisk otočiča, hitim v vtorek popoldne tje, a tukaj mi rekó, da se moram oglasiti pri marini; pa marinerji me hote nazaj poslati na magistrat, vendar mesto tje, podam se ravnim potom k luki sv. Ivana, kder me takoj ogovori starikast mož rekoč, želišli brate na Lakromo? Dakako. Onda pa stopi sem le v ladjico in mirno sedi.

Hotel bi prijatelj! odvrnem, a tvoja majhna barkica in ta veter na morji, mi ne ugajata. Sedi sem, drugo pa meni prepusti, rekel je na to dedec tako zaupljivo in neustrašeno, kakor bi imel oblast, morju in vetrovom zapovedati. Veslaril je res vrlo dobro, in v pol uri sva se prizibala do čednega nasipa, ki sprejema potnike iz čolnov na suho.

Med vožjo mi je pošteni brodar marsičesa zaupal iz svojega mornaskega življenja. Dokler je še bil mlaji, obiskoval je na ladjah-jadralkah in parnicah daljne, tuje dežele p. Azijo, Afriko in Ameriko.

Pa odkar se je pred 20 leti v Črnem morji razbila ladja, da so vsi tovariši utonili in je dobri Bog le njega rešil, da se pokori za svoje težke grehe, popustil je nevarno življenje, ter si kupil ta le čolnič, da ribari in prevožava ljudi za pičel dar. Ko deseževa obrežje, ostane on v čolnu, ki mu je hiša in delevnica, da si zakrpa hlače, pošije jadra in zaplete mreže, jaz pak stopim po Lakromi, ki je bila lepa, kakor bi bila ravnokar iz morja pririla.

Lokrum, vedno zeleni otočič, je bil lastnima nadvojvode Maksa, prenesrečnega cesarja Mehikanskega. Rad je semkaj zahajal, da se odtegne posvetnemu hrupu in trušu. Duhovit, kakor je bil, in vnet za vse lepo, zložil je več mičnih pesem, a naj lepše so, pravijo, one, v kterih opeva svoj Lokrum.

Oktobra 1. 1878 je kupil princ Rudolf ta dragoceni biser Adrijanskega morja. Na severni strani najdeš trdnjavo ali fortezzo „Lakromo“, na južno-izhodni pa dolgo palačo v sredi eve-točih rož in zelenih dreves.

Čuvar mi je razkazal notranje prostore, ki so še vsi tako vredjeni, kakor so bili za časa, ko sta ondi bivala v sladki sreči nadvojvoda Maks in jegova supruga Šarlota. Ko me je zvesti strežaj pripeljal do okna, skozi katero je najlepši razgled po divnem otoku in na nedozirno Adrijo, in pri katerem je jegov svitli gospod naj rajši počival, prikradla se mu je debela solza v oko in je kanila čez blede-žalostni obraz na mehka tla. Veseli in zajedno bridki spomini so prevladali sicer krepkega možaka.

(Konec prih.)

Smešnica 41. Drzen komijček sreča kmetico, ki mleko v mesto nese, in jo pozdravi: dobro jutro, oslovska mati! Kmetica se mu pa odreže: Bog daj, moj sinko!

Razne stvari.

(Svitli cesar) so požarnej straži v Brezicah darovali 100 fl.

(Za Tirolsko in Koroško) je darovala cesarica 2000 fl.; štajerska hranilnica 10.000 fl. in mesto Maribor 300 fl.

(Služba notarja) v Šoštanji je zopet razpisana. Notar mora vedeti dobro slovenski, govoriti in pisati.

(Oropal) na stezi iz Laškega v Podvrvh je viničar Fr. Pajk fanta Razboršekovega, ko je po tabak hodil. Vzel mu je 45 fl. Roparja imajo uže pod ključem.

(Ubil) je v Podvincih pri Ptuji hlapec svojega gospodarja Vojska.

(Nesreče.) V Kuharovcih je na komni zgorela 4letna deklica Grličina, v Makolah je pogorel Štefan Vozička; v Ljubni je 6leten deček v vodo pal in utonil.

(Morivec Schönwetterjeve rodbine) v Samarkovi bil je Ludvik Havranek, tisti nesrečnik, ki je lani v Senarskem svojo mater zaklal, a zavoljo blaznosti bil v norišnici v Feldhofu pri Gradci zaprt. Tukaj je všel in se maščeval nad Schönwetterjem, ker je l. 1869 tega žena neko posestvo dobila, katero je on hotel podedovati. Havranek je 39 let star. Bil je ženijski vojak. Na prvi hip ni videti, da bi norljav bil. Lasi ima rujave in kratko pristrižene.

(V Lobnico) je prišel izpuščen kaznovanec Jakob Eisenhut, se delal kakor da bi davkovski „eksekutor“ bil in je pri nekaterih kmetih pobral 150 gold. Goljuša so zopet zaprli.

(V Stonjskem) pri sv. Marku je umrla tudi dekla Apolonija Janžekovič, ker je strupene gobe jedla.

(„Celjanka“) je opsovala velezaslužnega kaplana č. g. Jož. Žičkarja, ki je prisiljen bil svojo čast sodnijski braniti. Sicer pa je grdo in sramotno za vsakega mešnika, kateri je v tem freimaurerskem lističi — pohvaljen!

(Nemčurska jeza) v Ormoži je djala dopisnico na pošto, naj bi se odpravila č. g. župnik Sporn in g. dr. Geršak, notar, če ne, bode mesto vžgano. Sodnija išče pisatelja nemčurja.

(Novi slovenski regiment štev. 87.) bode v Celji sestavljen, štab vendar pride v Gradec in obrist mu je H. Scheuch.

(Novo rojeno dete) nekam zapravila je mlinarica Kokol v Ormoži pa pri sodnji neče ničesar obstati,

(Obsojeni so bili v Celji:) Janez Hudales na 6 let, Andrej Kandušer na 1 leto, Franz Reibenschuh in Jurij Lunežnik na 9 mesecev v težko ječo.

(Novi ravnatelj) v Slatini dobi 3000 goldinarjev plače iz deželne blagajnice. Deželni odbor je mastno službo dal iz Pruskega k nam prišedšemu Geutebrücku. Čudno, izmed Štajercev, domačinov ni našel niti enega, ki bi teh 3000 goldinarjev vreden bil, ne med Nemci pa ne Slovenci.

(Lepo žrebe) je tat ukradel Senekoviču v Blanzevci in prodal na Hrvatskem. Tatovi je ime: Garibaldi.

(Dijaškemu semenišču) v Mariboru je sporočila pokojna Ana Nedog iz Cogotincev 40 fl.

(Grižo) imajo v Blanci, Reichenburgu in Brežicah pa zdravnikov pogrešajo.

(V Kumnu) v puščavi je 18letna deklica P. Kormanova v ribnik podla in se vtopila.

(Šolo) pri sv. Juriji na Pesnici so spremenili v dvorazredno.

(Spremebe pri učiteljih.) G. Franc Vrečko je postal nadučitelj pri sv. Ilji pri Slov. Gradci, Martin Logar učitelj pri sv. Lenartu nad Laškim, Frančiška Reierschütz podučiteljica v Loki.

(Srenji) sv. Jakob v Slov. goricah in Osek smete mejo prestaviti.

(V Istri) poplavila je v Rovigno povodnj 77000 hektar, kder živi 90 000 ljudi.

(V Šmariji) je Janez Lupša koruzo vesil pa s stola pal in vrat prelomil, da je bil takoj mrtev.

(Mariborska hranilnica) dobila je nove odbornike. Ti so gg. Bitterl, Bankalari, dr. Duhač, Fluher, Geuppert, Girstmayr star., Fontana, Hartmann, Herzog, Kriehuber, dr. Lorber, Leidl, Marko, dr. Reiser, Schmidl, Stampfl, Stark, baron Rast, plem. Schmid, dr. Schmiderer, Tombasko.

(V Pekersko šolo) nemčevalnico hodi baje samo 17 učencev, zvečinoma takih ubogih staršev, ki so prisiljeni. Šola ima slabega učitelja, je samo enorazredna, krščanski nauk se bode težko učil, ako bode se tako nemčurilo, kakor v Radvanji, kder otroci slovenski brati ne znajo. Zato je najbolje, da vsak neodvisen Pekečan deco v dobro žrazredno šolo Lembaško pošilja. Tukaj bodo tudi leži z drugimi otroci vred sv. spoved opravljali. Na nemčursko žvekanje v Mariboržanki pametnjakom ni treba odgovarjati.

Loterijne tševilke:

V Gradci 7. oktobra 1882: 7, 79, 16, 29, 10.
Na Dunaji " " 62, 13, 63, 48, 32.

Prihodnje srečkanje: 21. oktobra 1882.

Ponudba.

Mlada zakonska želita na dobrem prostoru dobiti krčmo v najem. Ponudbe se pošiljajo pod adreso: W. G. I. Poste restante St. Leonhard in Windisch-Bücheln.

OGLAS.

Prostovoljno se prodaja v slovečem Šoštanjanskem trgu v krasni Šaleški dolini na obstoječem Pačkem potoku stoječi **mlin** s petimi tečaji, njivami, travnikom in gojzdi, proti jako ugodnim pogojem. — Več pri lastniku Matiji Jeraji po domače Prazniku v Nizki vasi pošta Mozirje in iz prikladnosti pri gospodu Anton Goričarji v Mozirji.

3—3

Naznanilo.

V založbi K. Tandlerja v Gradci (Franzensplatz) je izišla:

„Vrtnica“

Mazurka za glasovir, zložil Fran Jurkovič.

☛ **Cena 50 nov.** ☛

Na prodaj jo imajo: Giontini v Ljubljani, Tandler v Rudolfovem, Drexl v Celju, Leyrer v Mariboru, Blanke v Ptuj, Flois v Radgoni, Kaunker v Celovci i. d.

1—3

Divje kostanje

4—5

kupujeta vsake mere trgovca

Matič in Pliker v Celji

v železniškej ulici številka 67.

2—3

Hiša na prodaj.

Blizu fabrike predivnice v št. Pavlu pri Priboldu je na prodaj hiša v dobrem stanu, ki je pripravna za vsako trgovino, za krčmarja. Doda se obrtniška pravica za krčmarenje, dalje dve njivi, nov kozolec. Kdor želi kupiti, temu pové več Pavel Jager v št. Pavlu pri Priboldu, pošta: Pragwald.